

PAUza

Akademicka

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 85

Kraków, 10 czerwca 2010

Powstała Fundacja „Panteon Narodowy”

W dniu 31 maja 2010 roku w gmachu Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie został podpisany akt notarialny powołujący do życia Fundację „Panteon Narodowy”. Fundację założyło 11 publicznych uczelni wyższych Krakowa (Uniwersytet Jagielloński, Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Muzyczna, Akademia Górniczo-Hutnicza, Uniwersytet Ekonomiczny, Politechnika Krakowska, Uniwersytet Pedagogiczny, Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna, Akademia Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Rolniczy, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II) oraz Polska Akademia Umiejętności i Kuria Metropolitalna Krakowska. W imieniu uczelni wyższych akt notarialny podpisali rektorzy, uprawomocnieni do tego uchwałami senatów. W imieniu PAU akt podpisał prezes prof. Andrzej Białas, zaś w imieniu Kurii Metropolitalnej podpisał JE ks. kard. Stanisław Dziwisz. W ten sposób kilkumiesięczne zabiegi o powołanie do życia Fundacji zostały doprowadzone do pomyślnego skutku.

Fakt ten skłania do przypomnienia kilku podstawowych faktów. W Krakowie istnieje znana każdemu Polakowi a także milionom cudzoziemców Nekropolia Królewska. W podziemiach katedry wawelskiej spoczywają doczesne szczątki 14 monarchów polskich: od Władysława Łokietka po Augusta II Sasa.¹ W świątyni tej złożono także prochy dwóch wielkich bohaterów narodowych: księcia Józefa Poniatowskiego i Tadeusza Kościuszki. W 1890 roku złożono tu prochy Adama Mickiewicza, a w 1927 – doczesne szczątki Juliusza Słowackiego. W 1935 roku w podziemiach wawelskich pochowano marszałka Józefa Piłsudskiego a w 1993 roku – gen. Władysława Sikorskiego. W bieżącym roku decyzją ks. kardynała Stanisława Dziwisza złożono tu doczesne szczątki prezydenta Lecha Kaczyńskiego oraz jego małżonki, Marii.

W 1880 roku staraniem prof. Józefa Łepkowskiego otwarto w najbliższym sąsiedztwie Wzgórza Wawelskiego, na Skalce, Kryptę Zasłużonych, w której złożono prochy 13 wielkich synów polskiej kultury, nauki i sztuki. Obok Jana Długosza, fundatora klasztoru i kościoła na Skalce², znaleźli tu miejsce: Wincenty Pol (1881), Lucjan Siemieński (1881), Józef Ignacy Kraszewski (1887), Teofil Lenartowicz (1893), Adam Asnyk (1897), Henryk Siemiradzki (1902), Stanisław Wyspiański (1907), Jacek Malczewski (1929), Karol Szymanowski (1937), Ludwik Solski (1954), Tadeusz Banachiewicz (1955) oraz Czesław Miłosz (2004). Przed kilkunastoma miesiącami ostatnie wolne miejsce w Kryptcie oo. Paulini zajęli dla siebie: ustawili na nim sarkofag z doczesnymi szczątkami swych współbraci. Odrzucili przy tym wstępną przyjętą inicjatywę rozbudowy Krypty Zasłużonych.

W tej sytuacji jesienią 2009 roku pojawił się nowy projekt: zbudowania Panteonu Narodowego w podziemiach barokowego kościoła św. św. Piotra i Pawła, stojącego przy Trakcie Królewskim (ul. Grodzka 52). Grono entuzjastów tego pomysłu zdołało skłonić do realizacji tego przedsięwzięcia Metropolitę Krakowskiego, ks. kardynała Stanisława Dziwisza, władze PAU

z prezesem prof. Andrzejem Białasem oraz rektorów jedenastu publicznych uczelni wyższych Krakowa. Pomoc zadeklarowali władze miasta Krakowa oraz Województwa Małopolskiego.

Uślnie zabiegi wokół powołania do życia Fundacji Panteon Narodowy, nie wolne od dramatycznych momentów, ostatecznie doprowadziły do wzmiankowanego podpisania aktu notarialnego. Członkowie-założyciele Fundacji podpisali nadto „List intencyjny”, który przewiduje, że w okresie miesiąca po wpisaniu Fundacji do Krajowego Rejestru Sądowego zawarta zostanie między parafią p.w. Wszystkich Świętych w Krakowie a Fundacją długoterminowa (na 40 lat) umowa dzierżawy zespołu krypt znajdujących się w podziemiach kościoła św. św. Piotra i Pawła wraz z niezabudowanym wirydarzem. W kryptach tych oraz na terenie wirydarza Fundacja planuje wykonanie prac, które pozwolą stworzyć Panteon Narodowy w naturalny sposób dopełniający Królewską Nekropolię na Wawelu i Kryptę Zasłużonych na Skalce.

Członkowie-założyciele Fundacji jednomyślnie przyjęli Statut, który m.in. przewiduje powołanie do życia *Kapituły Panteonu*. To ona będzie podejmować decyzje o pochówku osób szczególnie zasłużonych dla Polski i polskiej kultury w Panteonie. Kapituła składać się będzie z przedstawicieli instytucji o uznanym historycznie i społecznie wysokim poziomie akceptacji i zaufania. Liczyć będzie maksymalnie do dziewięciu osób.

Fundacja zamierza tak poprowadzić prace w podziemiach kościoła św. św. Piotra i Pawła oraz w wirydarzu, aby pierwszy etap budowy Panteonu zakończyć we wrześniu 2012 roku, w 400. rocznicę śmierci spoczywającego w kryptcie tego kościoła ks. Piotra Skargi, jednego z najwybitniejszych pisarzy i hagiografów polskich z przełomu XVI i XVII wieku.

Członkowie-założyciele Fundacji powołali do życia 15-osobową Radę Fundacji, w skład której weszli: rektorzy jedenastu publicznych uczelni krakowskich, Metropolita Krakowski – ks. kardynał Stanisław Dziwisz, prezes PAU – prof. Andrzej Białas, proboszcz parafii p.w. Wszystkich Świętych – ks. prałat Marek Głównia oraz prof. Franciszek Ziejka. Temu ostatniemu Rada powierzyła funkcję Przewodniczącego Rady. Na prezesa 3-osobowego Zarządu Rada Fundacji wybrała p. Marka Wasiaka.

Należy wierzyć, że inicjatywa ta zakończy się sukcesem, i że w Krakowie w ciągu kolejnych kilkudziesięciu–kilkuset lat ludzie szczególnie zasłużeni dla ojczyzny znajdą wieczny spoczynek w Panteonie. Fakt ten sprawi, że pamięć o nich przetrwa, wzbogacając o prawdziwe wartości tożsamość narodową przyszłych pokoleń Polaków. Nadzieję tę wiązać należy z jednym z podstawowych celów działań Fundacji: z inicjowaniem przez nią i prowadzeniem pracy edukacyjnej w celu zachowania w pamięci dorobku i wartości tych, którzy spoczną w Panteonie.

FRANCISZEK ZIEJKA
Kraków, 31 maja 2010

¹ Warto tu dodać, że groby Mieszka I, Bolesława Chrobrego, Mieszka II i Kazimierza Odnowiciela znajdują się w katedrze poznańskiej. W katedrze plockiej spoczywają: Władysław Herman i Bolesław Krzywousty. Spośród następców Władysława Łokietka nie znaleźli w podziemiach krakowskiej katedry miejsca: Ludwik Węgierski (pochowany w katedrze w Székesfehérvár), Władysław Warneńczyk (miejsce nieznane; wg legendy miejsce spoczynku znalazł pod Warną lub na Maderze), Henryk Walezy (w Saint Denis pod Paryżem), August III Sas (w Dreźnie), Stanisław Leszczyński (w Lunewille, Francja) oraz Stanisław August Poniatowski (w Polczynie, symbolicznie zaś – w katedrze warszawskiej).

² Jerzy Wyrozumski, *O potrzebie Panteonu Narodowego*, Seminarium PAU, T. V, 2006, s. 145–161. [AMK]

